

נחום - מצודת ציון

[א](#) [ב](#) [ג](#)

נחום פרק-א

א האלקושי. שם עיר אלקוש : **ב** קנוא. ענין כעס כמו הם קנאוני בלא אל (דברים לב) : **ונוטר**. ענין שמירת איבה כמו לא תקום ולא תטור (ויקרא יט) : **ג** בסופה. כן יקרא רוח החזק : **ובשערה**. כמו בסערה בסמ"ך וגם הוא רוח חזק. **אבק**. עפר דק : **ד** גוער. ענין צעקת נזיפה : **החריב**. ענין יובש כמו חרבו המים (בראשית ח) : **אמלל**. ענין כריתה כמו כי אמלל אני (תהלים ו) : **לבנון**. שם יער : **ה** התמוגגו. מלי המגה והמסה : **ותשא**. ענין שרפה כמו שאו משאת (ירמיה ו) : **ו** נתכה. ענין התכה ושפיכה כמו ותתך חמתי (שם מד) : **והצורים**. מלי צור וסלע : **נתצו**. מלי נתיצה ושבירה : **ז** למעוז. ענין חוזק : **חוסים**. ענין בטחון : **ח** ובשטף. ענין מריצת המים כמו כנחל שוטף (שם מז) : **י** סירים. מין קוצים כמו כקול הסירים (קהלת ז) : **סבוכים**. ענין אחיזה וקליעה וכן סבכי היער (ישעיה י) : **וכסבאם סבואים**. ענין שתיית משקים המשכרים כמו ונסבאה שכר (שם כו) : **אכלו**. נאכלו ר"ל נשרפו : **מלא**. ענין השלמה ר"ל נשלם בשולו : **יא** בליעל. בלי עול שמים ר"ל רשע : **יב** שלמים. מלי שלום : **וכן נגוזו**. הוי"ו היא במקום אעפ"כ וכן הנמלים עם לא עז ויכינו בקיץ לחמם (משלי ל) : **נגוזו**. מלי גזוזה וכריתה : **וענתך**. מלי עינוי וצער : **יג** מטהו. ענינו בדי העול כמו מוסרות ומוטות (ירמיה נז) : **ומוסרותיך**. הם קשורי רצועי העול : **אנתק**. ענין ההעתק ממקומו : **יד** קלות. מלי קל :

נחום פרק-ב

[ב] עלה. ענין סלוק כמו אל תעלני (תהלים קב) : **מפיץ**. מלי הפצה ופזור : **נצור**. ענין שמירה כמו נוצר תאנה (משלי כז) : **מצורה**. ערי מבצר כמו ויבן ערי מצורה (ד"ה ב יד) : **צפה**. ענין הבטה כמו עמדי וצפי (ירמיה מח) : **אמץ**. ענין חוזק : **[ג] שב**. ענין השקט ומרגוע כמו בשובה ונחת (ישעיה ל) : **גאון**. ענין רוממות וממשלה : **בקקום בוקקים**. ענין ריקות כמו גפן בוקק (הושע י) : **וזמוריהם**. כן יקראו ענפי הגפן כמו ויכרתו משם זמורה (במדבר יג) : **[ד] גבוריהו**. גבוריו : **מאדם**. מלי אודם : **מתלעים**. לי תולעת שני והיא צבע אדומה : **פלדות**. מלי לפיד אש בדרך ההפוך והוא העץ שהשלהבת נאחז בו : **והברושים**. ר"ל מקלות מאילני ברוש : **הרעלו**. ענינו סם הממית ודוגמתו יין תרעלה (תהלים ס) המטמטם את הלב מרוע תכונתו והוא מלי ערל בדרך ההפך שהוא ענין אוטם כמו ערלה אזנם (ירמיה ו) : **[ה] יתהוללו**. ענין שטות ושגעון כמו ויתהולל בידם (ש"א כג) כי מרוב המרוצה נראה כמשתגעים : **הרכב**. ר"ל אנשי הרכב : **ישתקשקון**. ענין השמעת קול כמו והשיקו היקבים (יואל ב) : **ירוצצו**. מלשון ריצה ורדיפה : **[ו] אדיריו**. גבוריו : **והוכן**. מלשון הכנה : **הסוכך**. מלי סכך ומכסה : **[ז] נמוג**. מלי המגה והמסה ואמר בדרך שאלה : **[ח] והוצב**. ר"ל דבר הנצב במקום אחד מבלי רגילות התנועה וההליכה : **גלתה**. מלי גלוי : **הועלתה**. מלי עליה : **ואמהותיה**. שפחותיה : **מנהגות**. מלי הנהגה והבאה : **מתופפות**. מלי תוף והוא שם כלי נגון : **[ט] כברכת**. הוא מקום בנוי באבנים ובסיד ושם מתכנסים המים כמו בתעלת הברכה (מלכים ב יח) : **מימי**. ר"ל מימים רבים : **נסים**. בורחים : **מפנה**. מלי הפנה וסבוב : **[י] בוזו**. מלי בזה ושלל : **קצה**. סוף : **לתכונה**. מלי הכנה : **כבד**. מלי כבוד או הוא ענין טיאוט וגריפה כמו התכבד כילק (לקמן ג) : **[יא] בוקה ומבוקה**. ענין ריקות כמו גפן בוקק (הושע י) וכפל המלה לחוזק הענין : **ומבולקה**. ענין כריתה כמו ובולקה ועוה פניה (ישעיה כד) : **ופיק**. ענין כשלון כמו ולא יפיק (ירמיה י) : **פארור**. קדרה כמו ובשלו בפרור (במדבר יא) : **[יב] מעון**. מדור : **לכפירים**. לביא. שם משמות האריה : **גור**. כן יקרא האריה הקטן וכן גור אריה יהודה (בראשית מ"ט) : **[יג] בדי**. בהרבות כמו בדי שופר (איוב ל"ט) : **ומחנק**. מלשון חנק : **חוריו**. מלשון חור ונקב היא המערה אשר יסתר שם האריה : **ומעונותיו**. מלשון מעון ומדור : **[יד] והבערתיו**. ענין שריפה : **רכבה**. קבוצת המרכבות : **מלאככה**. מלי מלאך ושליח :

נחום פרק-ג

[א] הוי. כמו אוי : **כחש**. שקר : **פרק**. ענין השבר כמו ופרסיהן יפרק (זכריה י"א) : **ימיש**. ענין הסרה כמו לא ימיש עמוד הענן (שמות י"ג) : **[ב] שוט**. שבט ושרביט כמו שוט לסוס (משלי כ"ו) : **אופן**. גלגל המרכבה : **זוהר**. כן יקרא דליגת וקפיצת הסוס כמו מדהרות דהרות אביריו :

(שופטים ה'): **מרקדה**. מלשון רקוד וקפיצה : **ג** **פרש**. כן יקרא הרגיל לרכוב על הסוס : **ולהב**. כן יקרא ברזל החרב כי כשהיא מלוטשת מברקת כלהב אש וכן ולהב חניתו (ש"א י"ז) : **וברק**. כן יקרא ברזל החנית כי הוא מבריק כברק כאשר ילטשו וכן ברק חרבי (דברים ל"ב) : **וכובד**. ענין רבוי כמו בעם כבד (במדבר כ') : **פגר**. כן יקרא גוף ההרוג : **לגויה**. לגוף כמו גוית שאול (ש"א ל"א) : **ה** **וגליתי**. מלשון גלוי : **שוליד**. הוא תחתית הבגד כמו על שולי המעיל (שמות כ"ה) : **מערד**. גלויך וכן עריה בושת (מיכה א') : **קלונד**. מלשון קלון ובזיון : **ו** **שקוצים**. מלשון שקץ ומאוס : **ונבלתיך**. ענין כיעור ומגונה כמו אגלה את נבלותה (הושע ב') : **כראי**. ענין טנוף ולכלוך וכן מוראה ונגאלה (צפניה ג') : **ז** **ידוד**. מלשון נדידה : **שדדה**. ענין עושק : **ינוד**. מלשון נדידה והנעה : **מאין**. מאיזה מקום : **ח** **התיטבי**. מלשון טוב : **מנוא**. נוא היא אלכסנדריא כן ת"י : **אמון**. כמו המון והוא ענין עם רב וכן ואת יתר האמון (ירמיה כ"ב) : **ביאורים**. כן יקראו החפירות המושכות מים : **חיל**. הוא החומה הנמוכה שלפני הגבוה וכן ויאבל חיל וחומה (איכה ב') : **ט** **עצמה**. ענין חוזק : **פוט ולובים**. שמות אומות : **י** **עולליה**. בנים הקטנים : **ירטשו**. ענין בקיעה כמו וקשתות נערים תרטשנה (ישעיה י"ג) : **ידו**. ענין השלכה כמו ואל עמי ידו גורל (יואל ד) : **רתקו**. ענין שלשלאות כמו עשה הרתוק (יחזקאל ז) ור"ל קשרו בשלשלאות : **בזקים**. גם הוא ענין שלשלאות כמו לאסור מלכיהם בזיקים (תהלים קמט) ועם כי אמר רתקו אמר גם בזקים לתוספת ביאור וכן מסעף פארה (ישעיה י) : **יא** **נעלמה**. מל' העלם : **מעוז**. ענין חוזק : **יב** **עם בכורים**. כמו ובכורים וכן אדמוני עם יפה עינים (ש"א טו) ור"ל ויפה עינים : **בכורים**. ענין גמר הבשול כמו בכורה אותה נפשי (מיכה ז) : **ינועו**. מל' הנעה והנדה : **יג** **בריחיך**. כעין מטה לנעול השערים ע"י : **יד** **מצור**. כן יקרא העיר בעת שהגייסות צרים עליה : **שאבי**. כן יקרא לקיחת המים כמו ותשאב לכל גמליו (בראשית כד) : **ורמסי**. מל' רמיסה ודריכה : **בחומר**. הוא הטיט וכפל הדבר במ"ש : **החזיקי**. ענין אחיזה : **מלבן**. מל' לבינה העומדים לבנין החומה : **טו** **כילק**. מין ארבה : **התכבד**. ענין טיאוט וגריפה לנקות ובדרו"ל מכבדים את הבית (ברכות נה) וכן כבוד מכל כלי חמדה (לעיל ב) : **טז** **הרבית**. מל' רבוי : **רוכליך**. סוחריך וכן בעיר רוכלים שמו (יחזקאל יז) : **פשט**. ענין פרישה : **ויעוף**. מל' עפיפה ופריחה : **יז** **מנזריך**. מל' נזר ועטרה כמו את הנזר (מ"ב יא) : **וטפסריך**. ענין שררה כמו פקדו עליה טפסר (ירמיה נא) : **כגוב גובי**. הוא מין ארבה וכן יוצר גובי (עמוס ז) ור"ל מין הגדול שבארבה ודוגמתו בעדי עדיים (יחזקאל טז) ור"ל בהטוב והיפה שבעדים : **בגדרות**. מל' גדר וכותל : **קורה**. מל' קור וצנה : **נודד**. מל' נדידה : **אים**. איה הם : **יח** **נמו**. מל' תנומה ושינה : **רועיך**. מנהיגיך : **אדיריך**. גבוריך : **נפושו**. הוא מל' נופש ומרגוע כמו שבת וינפש (שמות לא) : **יט** **כהה**. ענין עכירות וחושך כמו ככה הנגע (ויקרא יג) : **נחלה**. מל' חולי : **תקעו כף**. ענין ההכות כף אל כף לשמחה וכן כל העמים תקעו כף (תהלים מז) :